

Aleg. 9.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie reformy postępowania sądowego
w sprawach niespornych.

Wysoki Sejmie!

Niezałatwione w minionej sesji przez Wysoki Sejm sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. marca 1892 LW. 140.64 o potrzebie reformy postępowania sądowego w sprawach niespornych mamy zaszczyt ponowić niniejszem jak następuje:

Uchwałą z dnia 19. stycznia 1888 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu:

1) Ażeby w sposób odpowiedni zbadał potrzebę reformy postępowania sądowego w sprawach niespornych a zwłaszcza w sprawach spadkowych i opiekuńczych, tudzież:

2) ażeby na najbliższej sesji sejmowej przedstawił zasady, mające służyć za podstawę do ustawy o postępowaniu sądowym w sprawach niespornych dla naszego kraju, o której wniesienie w drodze konstytucyjnej należałoby wezwać c. k. Rząd.

W wykonaniu pierwszej części powyższego polecenia zajął się Wydział krajowy zbadaniem potrzeby reformy i w tym celu stosownie do uchwał fachowej ankiety z 8. sierpnia 1888 zebrał we wskazanych przez nią kierunkach materiały i takowe już członkom Wys. Sejmu na początku ubiegłej sesji rozdał.

Materyały te stwierdzają nagłą i konieczną potrzebę reformy postępowania niespornego.

Chcąc się zaś wywiązać z drugiego polecenia powołanej na wstępie uchwały, Wydział krajowy sprosił na dzień 12. marca b. r. ankietę prawniczą, złożoną z mężów ze sprawą poruszoną teoretycznie i praktycznie dokładnie obznajmionych.

Na podstawie udzielonej nam przez powyższą ankietę opinii i zgodnie z jej uchwałami Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm uznając iż reforma postępowania sądowego w sprawach niespornych a w szczególności w sprawach spadkowych i sierocińskich ze względu na nasze stosunki jest nie zbędną

i konieczną, wzywa c. k. Rząd, ażeby do reformy tej w drodze konstytucyjnej jak najrychlej przystąpił na podstawie następujących zasad:

1. We wszystkich działach dzisiejszego postępowania w sprawach niespornych ma być przeprowadzony ścisły rozdział czynności, polegających na właściwym orzekaniu, od czynności, których zadaniem jest tylko stwierdzenie faktów i dostarczenie publicznych dokumentów dowodowych.

Pierwsze pozostać mają przy sądach, drugie należy z zakresu sądownictwa wyłączyć i oddać z ustawy notaryuszowi, nie uwłaczając jednak dotychczasowej kontroli sądu.

Wskutek tego ograniczać się będzie czynność sędziego w toku rozprawy spadkowej na przyznaniu spadku i na rozsądzaniu nadarżających się w toku rozprawy kwestyj spornych.

2. System wymiaru i uiszczania należności przypadających notaryuszom jako delegatom sądowym, za sporządzenie aktów spadkowych należy w ten sposób unormować, iżby za podstawę do oznaczania wynagrodzenia ustanowioną była stała taryfa według wartości czystego spadku bez względu na stratę czasu i rozmiar dokonanych czynności. — Od drobnych spadków nie należy się żadna opłata, dla mniej zamożnych taryfa mała a w miarę zamożności taryfa progresywna. — Wymiar tych należności, oraz ściąganie takowych i peryodyczną wypłatę należy pozostawić urzędowi podatkowemu, którym za podstawę do tych należności służyć mają wykazy udzielane im do wymiaru podatku spadkowego.

3. Notaryuszom jako delegatom sądowym należy pozostawić wolność wyręczania się w czynnościach urzędowych, odnoszących się do spraw spadkowych, ukwalifikowanymi zastępcami, którymi jednak mogą być tylko kandydaci notaryalni egzaminowani, zaprzysiężeni i zaopatrzeni odpowiednimi dekretemi ze strony sądu, upoważniającymi ich do zastępowania notaryusza, jako delegatów sądowych.

Zastępcy ci, działając pod materyalną odpowiedzialnością notaryusza, muszą otrzymać pisemne polecenie od swojego notaryusza i tylko dla pewnych specjalnych czynności po za siedzibą urzędową notaryusza spełnić się mających.

4. Prowadzący metryki ma obowiązek razem z doniesieniem o śmierci oznajmić, czy pozostał ruchomy lub nieruchomy majątek, i czy istnieją niewłasnowolni spadkobiercy, a to jak najspieszniej, w każdym zaś razie przed upływem ośmiu dni.

5. Naczelnik gminy ma obowiązek zarządzić prowizorycznie środki zabezpieczenia majątku małoletnich, nieobecnych lub niewłasnowolnych spadkobierców i donieść o tem zarządzeniu bezzwłocznie notaryuszowi.

6. Przepisy patentu z dnia 9. Sierpnia 1854 L. 208 Dz. p. p., według których spisanie aktu zejścia i innych, nastąpić winno w miejscu mieszkania zmarłego, mają być w tym kierunku zmienione, iż czynność ta tylko w wyjątkowych wypadkach w razie koniecznej potrzeby lub na żądanie spadkobierców w miejscu zamieszkania zmarłego przedsięwziętą być winna.

7. Przy spadkach włościańskich i drobnych małomiejskich spisane być winny o ile to być może, wszystkie do wydania dekretu dziedzictwa potrzebne akta w jednym protokole i na jednym terminie.

8. Urządzenie administracji spadku, zabezpieczenia majątku, zawiadomienia dziedziców, legataryusza, egzekutorów testamentu itp. w ogóle czynności dotychczas według §§. 75, 76, 80 do 91 ces. pat. z 9 sierpnia 1854 L. 208 Dz. p. p. sądom przydzielone, dalej odebrania przyrzeczenia opieki, odebranie w toku pertraktacji przysięgi od świadków na ustne ostatniej woli rozporządzenie, rozpisanie wszelkich edyktów itd. ma być pozostawione delegatowi sądowemu.

9. Czas terminów edyktalnych skrócić należy najwyżej do 6 miesięcy. Oprócz ogłoszenia w gazecie urzędowej, należy zarządzić ogłoszenie także w miejscu ostatniego pobytu.

10. Po przesłuchaniu stron, w razie uprawdopodobnionego zatajenia majątku, dopuszczoną być winna nażądanie spadkobiercy lub legataryusza, w drodze niespornego postępowania, w każdym okresie pertraktacji spadkowej, a nawet po jej ukończeniu, przysięga manifestacyjna.

Sąd na podstawie przedłożonego mu przez delegata sądowego aktu, wyda w drodze niespornej orzeczenie o dopuszczalności przysięgi, która w czasie trwania postępowania spadkowego odebrana być może także przez delegata sądowego.

11. Fizyczny dział spadku ma być przeprowadzony definitywnie w drodze niespornej ze skutkiem wykonalności, jeżeli którykolwiek z interesowanych działu zażąda.

12. Sam dział przeprowadza notaryusz, sporne szczegóły, wyłaniające się w toku działu, rozstrzyga sąd bez formy procesu na zasadach dowodowych proceduralnych.

13. Dział spadku ma być przeprowadzonym przed dekretem dziedzictwa, gdy tego choćby jeden dziedzic zażąda. Jeżeli wszyscy dziedzice są małoletni, a dziedziczą bez testamentu, wtedy dział ma się odbyć po wydaniu dekretu dziedzictwa, albo na żądanie tego dziedzica który dojdzie do pełnoletności, albo gdy sąd nadopieczuńczy uzna tego potrzebę.

14. Wynik podziału wciągniętym być ma do dekretu dziedzictwa.

15. Dla wzmocnienia nadzoru nad opieką i kuratelą ustanowić należy Rady opiekuńcze, jako organ pomocniczy i kontrolujący działalność opiek i kuratorów, mający obowiązek donoszenia sądowi o nadużyciach lub zaniedbaniu opiek i kuratorów i posiadający prawo głosu doradczego w ważniejszych kwestyach zarządu majątkiem pupilów i kurandów.

Dla każdej gminy wiejskiej może być mianowaną jedna stała rada dla wszystkich spraw, dla innych ustanowioną będzie rada w każdym poszczególnym wypadku z członków rodziny i mężów zaufania.

II Zarazem wzywa się c. k. Rząd, ażeby się postarał:

1. o uwolnienie od należytości spadkowych w wypadkach przewidzianych w §. 1. ust. z 31. marca 1890 l. 53. dz. pp. wszystkich spadków, których czysta wartość kwoty 500 zł. nie przenosi;

2. o pomnożenie liczby sądów i sił sędziowskich;

3. o tępienie pokątnego pisarstwa przez wprowadzenie do kodeksu karnego odpowiednich postanowień karnych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 31. maja 1892.

Marszałek krajowy:

Sanguszko m. p.

Sprawozdawca:

Dr. Damian Sawczak m. p.

Członek Wydziału krajowego.

